

**Central and Eastern European
Sustainable Energy Union**

CEESEU

Dosežek 2.5

**Priročnik za razvoj SECAP-ov v CEE
regiji**

September 2023

Avtor: ConPlusUltra GmbH

Urednik: Univerza Tartu

In s prispevki svetovalnega odbora CEESEU

CEESEU je prejel sredstva iz programa Evropske unije za raziskave in inovacije Obzorje 2020 v okviru sporazuma o dodelitvi sredstev št. 892270

**CENTRAL EASTERN EUROPEAN
SUSTAINABLE ENERGY NETWORK**

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine	2
1 Uvod	3
1.1 Ustreznost dostavljenega	3
1.2 Komu je priročnik namenjen?.....	4
1.3 Dodatna gradiva	4
2 SECAP na prvi pogled	6
2.1 Vključevanje deležnikov.....	8
2.2 Energetska revščina	9
3 Glavni koraki v razvoju SECAP-a	11
3.1 Strategija.....	11
3.1.1 Vizija	11
3.1.2 Cilji	12
3.1.3 Osnovni pojmi emisij/ Spremljanje popisa emisij	12
3.1.4 Razpoložljivost in zbiranje podatkov	15
3.2 Ocene tveganja in ranljivosti zaradi podnebnih sprememb	16
3.3 Akcijski načrt.....	17
3.3.1 Načrtovanje izvedbe	18
3.3.2 Nasveti za izvajanje	19
4 Vzpostavitev organizacijskih struktur	19
5 Ovire, na katere lahko naletite, in kako jih premagati: izkušnje iz SECAP procesov v okviru CESEU	23
5.1 Ovire.....	23
5.2 Izkušnje, ki so jih občine pridobile med postopkom SECAP	25
5.3 Poenostavljeni nasveti: sedem bistvenih priporočil.....	26
6 Predlagani referenčni viri	28
7 Dodatek: Ozadje projekta CESEU	29

1 Uvod

1.1 Ustreznost dostavljenega

Ta priročnik je bil ustvarjen kot del EU projekta Srednje in vzhodno evropska trajnostna energetska unija (Central and Eastern Europe (CEE) Sustainable Energy Union – CESEU). Vključuje informacije iz gradiva za usposabljanje, razvitega v tem delovnem paketu, intervjuje z lokalnimi strokovnjaki in mesti Srednje in Vzhodne Evrope, ki so že razvila [SEAP/SECAP](#) (Trajnostni energetska načrt/Trajnostni energetska in podnebni načrt), ter povratne informacije projektnih partnerjev o SECAP procesu v njihovi regiji.

Z dosegom, ki je precej daljši od življenjske dobe projekta CESEU, lahko ta priročnik uporabljajo javni upravitelji srednje in vzhodne Evrope, vključeni v razvojni proces SECAP-a – bodisi v majhnih občinah z omejenimi človeškimi viri bodisi v velikih občinah z veliko strokovnega osebja, razpršenega med več oddelki.

Med projektom so partnerji CESEU identificirali več ključnih izzivov, povezanih s SECAP-i v Srednji in Vzhodni Evropi, zbrali informacije od občinskih partnerjev kot tudi od strokovnjakov projekta, med katerimi so večinoma regionalne in lokalne energetske agencije. Med te ključne izzive spadajo:

- Dostop do financiranja je ponavljajoča se težava
- Zbiranje in spremljanje podatkov sta ključna izziva
- Odpor je največji v državah, kjer se zdi, da je raven ozaveščenosti še posebej nizka
- Lažje je vplivati na lokalni ravni kot na nacionalni ravni
- Osebe se pogosto ne strinja glede tega, ali je cilj zmanjšanja emisij možno doseči
- Politika na nacionalni ravni lahko poseže v angažiranost in vpliva nanjo
- Določeni projekti se pospešujejo le zaradi pozitivnih odnosov z javnostmi in prepoznavnosti
- Premagovanje regulativnih omejitev ovira pomanjkanje obstoječih regionalnih pobud, ki bi lahko bile dobri zgledi
- Pomanjkanje znanja in izkušenj ter človeških virov ter neustrezne organizacijske zmogljivosti
- Različni lokalni (politični) interesi in nesporazumi skupin deležnikov

Priročnik nudi vsaj delne odgovore na ta vprašanja in daje posebna priporočila na podlagi izkušenj, pridobljenih z razvojem SECAP-ov v občinah CESEU. Poudarja tudi potrebo po strategijah ozaveščanja ali postopkovnih spremembah s strani akterjev na ravni EU, na primer pobude¹ Konvencije županov (CoM), ki bo bolje obravnavala edinstvene okoliščine srednje in vzhodne Evrope.

---

¹ Konvencija županov, <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/home>

1.2 Komu je priročnik namenjen?

Priročnik ponuja celovit pregled načrtovanja, razvoja in izvajanja trajnostnih energetske in podnebne akcijskega načrta (SECAP). Poleg tega ponuja informacije, specifične za regijo srednje in vzhodne Evrope (CEE), ter primere iz izkušenj razvoja in izvajanja SECAP-ov v okviru projekta CEESU. To gradivo bo zagotovilo podporo občinam CEE pri razvoju glavnih delov njihovih SECAP-ov, pri sodelovanju z deležniki in pri izvajanju njihovih akcijskih načrtov.

V glavnem je ta priročnik namenjen podpori občinam CEE, ki morda zaostajajo za svojimi zahodnoevropskimi sorodniki pri razvoju SECAP-ov iz različnih razlogov – pomanjkanja ozaveščenosti ali znanja o procesu načrtovanja, pomanjkanja strokovnega znanja ali zmogljivosti, manjkajoč dostop do virov ali nezainteresiranost deležnikov. Zagotovil bo podporo javnim upraviteljem v srednji in vzhodni Evropi pri razvoju njihovih SECAP-ov, v katerih njihove občine spodbujajo večjo energetske učinkovitost, prehod na trajnostno energijo, zmanjšanje emisij ogljika in izboljšano prilagodljivost podnebnim motnjam, s čimer regija prispeva k doseganju ciljev EU glede emisijske nevtralnosti.

1.3 Dodatna gradiva

Projekt CEESU je razvil številne pripomočke, ki so pomembni tako za večja mesta kot tudi za manjše občine pri razvoju, izvajanju in vrednotenju SECAP-a. Ti viri so na voljo na [spletni strani projekta](#) CEESU in na spodnjih povezavah.

Gradivo za usposabljanje SECAP (I): lokalni in regionalni procesi načrtovanja SECAP-a, politične razsežnosti, sodelovanje deležnikov in administracija; Primera iz Varšave in Zagreba	I. Usposabljanje
Gradivo za usposabljanje SECAP (II): postopki izvajanja SECAP-a, spremljanje, podporno orodje za prilagajanje mest, zbiranje podatkov, zahteve za poročanje in financiranje SECAP-ov	II. Usposabljanje
Orodje za vrednotenje SECAP-ov: preprosto orodje omogoča občinam, da izvedejo hitro samoocenjevanje, s čimer lahko ocenijo skladnost razvoja SECAP-a	Original v angleščini in prevodi
Kratek priročnik za uporabo orodja za ocenjevanje SECAP-a	Priročnik za uporabo orodja
Politična priporočila za doseganje boljših SECAP-ov	Priporočila politike
Ocenjevanje energetske revščine, spremljanje emisij in prepoznavanje družbeno učinkovitih rešitev za izpolnitev ambicij podnebne politike	Naslednji koraki v vašem SECAP-u
Predhodni model energetske učinkovitosti: Smernice za replikacijo	Replikacija modela energetske učinkovitosti

Nedavni in zelo uporaben dodatek k kompletu orodij za občine, je sporazum o sodelovanju med partnerjem CESEU (in ustanovnim članom srednje- in vzhodnoevropskega omrežja za trajnostno energijo, [CEESEN](#)) [Climate Alliance](#) in Googlom za uporabo podatkov v [Environmental Insight Explorerju](#) (EIE)² za vse občine EU z več kot 50.000 prebivalci. Najprej se registrirajte pri EIE, nato pa [neposredno kontaktirajte Climate Alliance](#) in na uradnem občinskem dopisu navedite, da želite uporabljati podatke EIE in za kaj se boste podatki uporabljali.

---

² Blagovna znamka družbe Google LLC

2 SECAP na prvi pogled

Vizija EU je, da bomo do leta 2050 vsi živeli v razogljčenih in odpornih mestih z dostopom do cenovno dostopne, varne in trajnostne energije. S pristopom k gibanju Konvencije Županov CoM - Europe občine/mesta izrazijo svojo namero, da (1) zmanjšajo emisije toplogrednih plinov na svojem ozemlju, (2) povečajo odpornost in se pripravijo na škodljive vplive podnebnih sprememb ter (3) obravnavajo energetske revščine kot enega ključnih ukrepov za zagotavljanje pravičnega prehoda. **Trajnostni energetski in podnebni načrt (SECAP)** je političen in hkrati tehnični dokument ter se nanaša na izvajanje in spremljanje energetskih in podnebnih ukrepov na ravni lokalnih oblasti. Hkrati je komunikacijski in promocijski instrument za vključene deležnike. Kot ključni dokument prikazuje, kako bo podpisnik³ konvencije županov dosegel energetske in podnebne zaveze do leta 2030. SECAP lahko zajema daljše obdobje, vendar bi moral v tem primeru vsebovati vmesne vrednosti in cilje za leto 2030.

SECAP bi se moral osredotočiti na **blažitvene** ukrepe za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (npr. ogljikovega dioksida CO₂, metana CH₄ in dušikovega oksida N₂O med drugim) in rabe končne energije končnih uporabnikov ter **prilagoditvene** ukrepe za spopadanje z vplivi podnebnih sprememb. Glavni sektorji, ki jih obravnavajo blažitveni ukrepi, so stavbe, javni objekti in infrastruktura ter mestni promet (včasih imenovan »mobilnost«). Lokalna skupnost lahko vključuje tudi ukrepe, povezane z lokalno proizvodnjo električne energije in proizvodnjo toplote/hladu. Za [prilagajanje](#) mora SECAP vključevati ukrepe v sektorjih in območjih, ki bodo predvideno najbolj ranljivi v mestu (npr. žariščne točke).

Lokalna oblast bi morala biti dober zgled za izvajanje omilitvenih ukrepov v zvezi z lastnimi objekti, zgradbami, voznim parkom itd. Vendar bi moral SECAP vključevati tudi ukrepe v zvezi z javnim in zasebnim sektorjem, saj podpis zaveze konvencije županov 2030 zajema celotno geografsko ozemlje lokalne skupnosti.

Glavni koraki postopka SECAP vključujejo:

1. **Opredelitev strategije** (vključno z vizijo in cilji)
2. **Osnovni popisi emisij** (BEI)
3. **Ocena tveganja podnebnih sprememb in ranljivosti**
4. **Ukrepi za ublažitev in prilagajanje do leta 2030** (akcijski načrt)
5. **Energetska revščina**⁴

SECAP se ne sme obravnavati kot fiksni in tog dokument. Namesto tega bi moral pokazati načrtovane namene lokalne skupnosti pri zavezi k transformativni strategiji za blažitev podnebnih sprememb in ukrepov za prilagajanje. Sčasoma ga je mogoče in treba prilagoditi, da se ustrezno odziva na izzive.

S pristopom k Konvenciji županov se občine zavezujejo, da bodo določile srednjeročne (2030 in 2040) in dolgoročne (2050) cilje, skladne s cilji EU in vsaj tako ambiciozne kot so njihovi nacionalni cilji, z dolgoročnim ciljem doseči podnebno nevtralnost do leta 2050.

³ Glej Konvencija županov, <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/home>

⁴ Obvezno od 1. januarja 2025; glej [smernice za poročanje](#) o energetske revščini

Na tehnični ravni je torej minimalno zmanjšanje emisij ogljika za doseg podnebne nevtralnosti 80 %; vendar lahko občine uporabijo nacionalne cilje zmanjšanja za leto 2050, ki so običajno višji od 80 %.

Podrobnosti o petih glavnih korakih razvoja SECAP-a so navedene v tretjem poglavju.

2.1 Vključevanje deležnikov

Vključevanje zainteresiranih strani je nujen prvi korak, ko je naš cilj začetek in spodbujanje vedenjskih sprememb, potrebnih za dopolnitev tehničnih ukrepov, vključenih v SECAP, ki je ena najpomembnejših lastnosti za uspešno izvajanje SECAP-a.

V okviru SECAP-a imajo zainteresirane strani interese, na katere vpliva SECAP, in njihove dejavnosti vplivajo na izvajanje SECAP-a. Imajo/nadzirajo informacije, vire in strokovno znanje, potrebno za oblikovanje in izvajanje SECAP-a. Poleg tega je za uspešno izvajanje SECAP-a potrebna njihova udeležba/vključenost. Nenazadnje so državljani/organizacije, ki imajo neposreden učinek in nanje vplivajo vse faze načrta za ublažitev podnebnih vplivov.

Tukaj je seznam zainteresiranih strani, ki so lahko pomembne pri začetku razvojnega procesa SECAP-a. Ne razmišljajte o tem kot o zaprtem seznamu – vaša občina ima morda še druge, ki jih želite vključiti.

- Lokalna oblast: ustrezni občinski oddelki in podjetja (občinska podjetja za oskrbo z energijo in vodo, prevozna podjetja itd.)
- Lokalne in regionalne energetske agencije
- Predstavniki nacionalnih/regionalnih/pokrajinskih uprav in/ali sosednjih lokalnih organov, da zagotovijo koordinacijo in skladnost z načrti in ukrepi, ki potekajo na drugih ravneh odločanja
- Finančni partnerji, kot so banke, zasebni skladi, podjetja za energetske storitve (ESCO), zavarovalnice
- Institucionalni deležniki, kot so gospodarske zbornice, zbornice arhitektov in inženirjev
- Gradbeni sektor: gradbena podjetja, projektanti, upravniki stanovanj, stanovanjska podjetja
- Udeleženci prometa/mobilnosti: zasebna/javna prevozna podjetja itd.
- Dobavitelji energije, komunalne službe
- Podjetja in industrija
- Civilna zaščita, policija in gasilci
- Nevladne organizacije in drugi predstavniki civilne družbe, vključno s študenti, delavci itd.
- Splošna javnost (npr. prebivalci)
- Dobro obveščene osebe (svetovalci)
- Univerze, šole in raziskovalni centri/inštituti
- Bolnišnice/nujne službe
- Turistično gospodarstvo
- Kmetijska skupnost, kjer je primerno
- Mediji

Zainteresirane strani bi morale biti vključene v vsako fazo procesa SECAP-a od njegovega začetka prek načrtovanja in izvajanja do spremljanja in vrednotenja.

- Prva faza v procesu vključevanja deležnikov je oblikovanje načrta, ki vključuje postavljanje ciljev, pripravo delovnega načrta, identifikacijo deležnikov in analizo vprašanj, o katerih se bo z njimi razpravljalo.

- Druga faza se nanaša na krepitev zmogljivosti. Skupina za pripravo SECAP-a bi morala oceniti potrebe zainteresiranih strani po usposabljanju ter razviti komunikacijska gradiva in metode, da bi bili usklajeni z razvojem in izvajanjem vašega SECAP-a. Ko se v naslednji fazi začnejo načrtovane aktivnosti, mora SECAP vzpostaviti metodo za sledenje napredka pri vključevanju deležnikov.
- V končni fazi procesa vključevanja deležnikov zberite povratne informacije, ocenite procese in rezultate v primerjavi s cilji; ti vam bodo pomagali izboljšati ali revidirati vašo strategijo za vključevanje deležnikov.

Obstaja veliko načinov za vključitev zainteresiranih strani, tukaj je le nekaj izmed njih:

- ✓ Informacijske in izobraževalne dejavnosti (npr. brošure, glasila, oglasi, razstave, ogledi lokacij)
- ✓ Dejavnosti obveščanja in povratnih informacij (npr. javna srečanja, ankete in vprašalniki, prisotnost na sejmih)
- ✓ Dejavnosti vključevanja in posvetovanja (npr. delavnice, fokusne skupine, forumi, dnevi odprtih vrat)
- ✓ Dejavnosti razširjene vključenosti (npr. svetovalni odbori skupnosti).

2.2 Energetska revščina

[Generalni direktorat Evropske komisije za energijo](#) opredeljuje energetska revščina kot "položaj, v katerem gospodinjstva nimajo dostopa do osnovnih energetskih storitev in izdelkov." Poleg tega poudarja zavezanost EU, da [se spopade z energetska revščino](#) in zaščiti ranljive potrošnike.

V okviru SECAP-a in njegovega tretjega stebra skupaj z blažitvijo in prilagajanjem so od 1. januarja 2025 lokalne oblasti dolžne narediti oceno, da ugotovijo, če in kako občino prizadene energetska revščina, identificirajo ranljive skupine in nato oblikujejo ukrepe za odpravo energetska revščina. Do konca leta 2024 ni treba imeti posebnega akcijskega načrta z ukrepi glede energetske revščine, vendar bi k temu cilju morali prispevati ukrepi za blažitev in prilagajanje⁵.

Štirje glavni kazalniki so lahko v pomoč pri ocenjevanju energetske revščine:

- zaostala plačila komunalnih storitev
- nezmožnost vzdrževanja primerne ogrevanja doma⁶
- zelo nizek delež izdatkov gospodinjstev za energijo v primerjavi z nacionalno mediano (znano tudi kot 'prikrita energetska revščina', saj lahko kaže na premajhno porabo energije - lahko pa nasprotno kaže na naložbe v izolacijo ali nove, energetska učinkovite vire ogrevanja)
- zelo visok delež izdatkov gospodinjstev za energijo v primerjavi z drugimi izdatki (več kot 10 %).

Energetska revščina je v ozadju dejavnikov, kot so nizek dohodek, visoke cene energije, neučinkovite naprave ali pomanjkanje dostopa do nekaterih energetskih storitev. Doslej je bil boj proti energetska revščini osredotočen na razsvetljavo, ogrevanje, hlajenje in delovanje gospodinjstev aparatov. Vendar [nedavne raziskave](#) opozarjajo na

⁵ CoM [smernice za poročanje](#) o energetska revščini

⁶ Glej "[Inability to keep home adequately warm](#)" in [Nacionalne indikatorje energetske revščine](#), str.45

druge pomembne vidike, kot je prometna revščina, ki se nanaša na nezmožnost doseganja zadostne ravni prevoznih storitev (npr. težave pri plačevanju tekočih stroškov vozila ali slab dostop do javnega prevoza).

3 Glavni koraki v razvoju SECAP-a

Slika 1 prikazuje glavne korake v razvoju SECAP. Vsak od korakov bo pojasnjen spodaj.

Slika 1: Proces razvoja SECAP-a

3.1 Strategija

Razvoj strategije vključuje opredelitev vizije lokalne skupnosti ter določitev ciljev.

3.1.1 Vizija

Vizija zagotavlja (politično) smer in usmeritev za SECAP vaše lokalne skupnosti, da bi dosegli svoje podnebne in energetske cilje. Morala bi biti ambiciozna, a še vedno realna. Biti mora združljiva z zavezami Konvencije županov – 55 odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do ciljnega datuma 2030 in s tem, da občine postopoma postajajo odporne in se prilagajajo podnebnim motnjam – vročinski valovi, požari v naravi, poplave, zemeljski in skalni plazovi, močni vetrovi in obalna erozija, ki sta hitro naraščajoča vpliva podnebnih sprememb.

Kot je navedeno v poglavju 3, je treba SECAP razviti s podporo lokalnih skupnosti, tj. z udeležbo prebivalstva in razpravami po skupinah. Določiti je treba strategije vključevanja primarnih deležnikov, da se zagotovi njihova ustrezna in najučinkovitejša vključenost. To sodelovanje je lahko formalno ali neformalno. **Deležniki pri razvoju vizije** so lahko **nosilci odločanja v lokalni upravi** za sektorje energetike, okolja, infrastrukture, podjetij, regionalnega razvoja in gospodarstva, javnih služb (proizvajalci energije, distributerji, ponudniki infrastrukture in regulatorji), nosilci odločanja v energetske sektorju, zlasti iz panog, ki proizvajajo ali porabijo velike količine energije (npr. električne energije, naravnih virov, kmetijstva in energetske intenzivne industrije), **strokovnjakov**

(znanstvenikov, inženirjev, politik, družboslovja in podjetij) in **nevladnih organizacij**, ki se ukvarjajo z raziskavami in zagovarjanjem nizkoogljične energije.

Nasveti za ustvarjanje energijske vizije

- ✓ Določite osrednjo vizijsko ekipo
- ✓ Določite možne vstopne točke na podlagi osnovne analize
- ✓ Načrtujte različne energetske scenarije in projekcije za svojo regijo
- ✓ Preizkusite scenarije s ključnimi skupinami deležnikov – vključite vse ustrezne subjekte (javne organe, predstavnike industrije, raziskovalce, nevladne organizacije itd.)
- ✓ Prizadevajte si doseči soglasje v svojih skupinah deležnikov.

3.1.2 Cilji

Cilji se morajo nanašati na kazalnike, izbrane v osnovnem pregledu (oddelek 4.1.3). Vašo vizijo morajo prevesti v sektorske cilje. Tu je treba uporabiti »SMART« cilje, pri čemer je SMART akronim za specifičen, merljiv, dosegljiv, realen in časovno omejen (Specific, Measurable, Achievable, Realistic, and Time-bound).

Nasveti za ustvarjanje SMART ciljev

- ✓ **Specifično** (dobro definirano, osredotočeno, podrobno in konkretno): Kaj poskušamo narediti? Zakaj je to pomembno? Kdo bo kaj naredil? Kdaj to potrebujemo? Kako bomo to naredili?
- ✓ **Merljivo** (kWh, čas, denar, % itd.): Kako bomo vedeli, kdaj bo cilj dosežen? Kako lahko opravimo ustrezne meritve?
- ✓ **Dosegljivo** (izvedljivo): Ali je to mogoče? Ali lahko to storimo znotraj časovnega okvirja? Ali razumemo omejitve in dejavnike tveganja? Ali je to že bilo (uspešno) izvedeno v preteklosti?
- ✓ **Realistično** (v kontekstu virov, ki so lahko na voljo): Ali imamo trenutno sredstva potrebna za doseg tega cilja? Če ne, lahko zagotovimo dodatna sredstva? Ali moramo ponovno določiti prioritete pri dodeljevanju časa, proračuna in človeških virov?
- ✓ **Časovno omejen** (določen rok ali urnik): Kdaj bo ta cilj dosežen? Ali je rok nedvoumen? Ali je rok dosegljiv in realističen?

3.1.3 Osnovni pojmi emisij/ Spremljanje popisa emisij

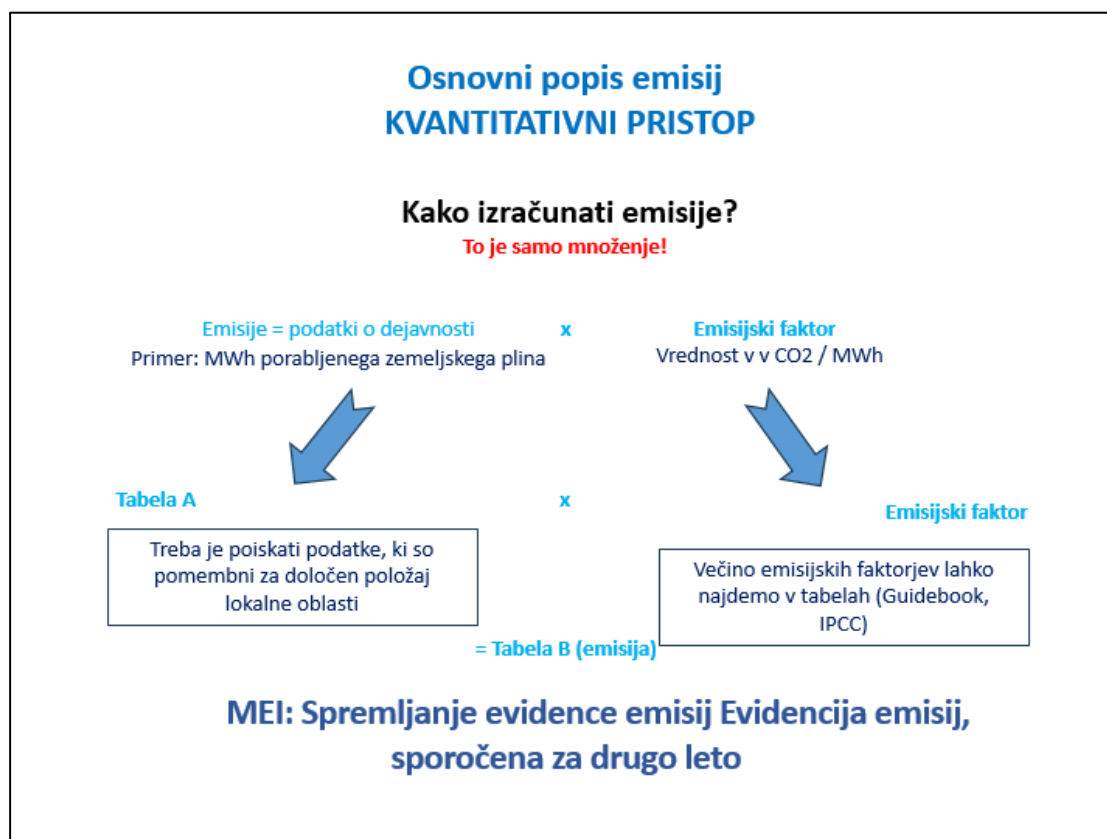
Osnovni pregled emisij (Baseline Emission Inventory, BEI) zagotavlja opis trenutnega položaja vaše občine v zvezi z energijo in podnebnimi spremembami. Na njegovi podlagi se lahko začne SECAP proces, ki vključuje postavljanje ciljev, izdelavo ustreznih akcijskih načrtov in spremljanje. Pregled mora temeljiti na **obstojećih podatkih** in mora vključevati ustrezne načrte, instrumente, zakonodajo in obstoječe politike. Izhodišče potrebuje ustrezne **vire** za zbiranje in pregled nizov podatkov. Lahko se vzpostavi kot proces samoocenjevanja, medtem ko lahko njegova kombinacija z zunanjim strokovnim pregledom doda večjo vrednost procesu.

BEI mora biti ustrezen, tj. omejen na ozemlje vaše pristojnosti, in mora temeljiti na podatkih o porabi energije, proizvodnji energije, mobilnosti itd. BEI mora **opredeliti izhodiščno leto**, glede na katero so opredeljeni dosežki zmanjšanja emisij v letu 2030.

Zelo pomembno je, da BEI in spremljevalni popis emisij (MEI) ⁷uporabljata isto metodologijo in da so podatkovni nizi konsistentni, tako da so poročila v vseh letih združljiva in primerljiva.

V okviru BEI/MEI lokalne skupnosti poročajo o **končni rabi energije in emisijskih faktorjih** za vse vire emisij (neposredne in posredne ter nepovezane z energijo) po sektorju in po nosilcu energije. Ni priporočljivo vključiti emisij toplogrednih plinov, ki jih ustvarijo velike industrijske elektrarne (saj so te zajete v [omejitvenih shemah in shemah trgovanja](#) ali podobno). Na podlagi teh načel morate poročati o emisijah toplogrednih plinov (GHG) iz **treh glavnih makrosektorjev**, in sicer **stavb/infrastrukture, transporta** in **drugih ne-energetskih sektorjih**, ki prispevajo k obračunu skupnih emisij, in upoštevati makro sektor oskrbe z energijo prek lokalnih emisijskih faktorjev za posredne emisije. Poročilo bi moralo zajemati tudi druge sektorje dejavnosti v okviru Konvencije županov, v katerih namerava vaša lokalna skupnost ukrepati.

Emisije toplogrednih plinov se izračunajo za vsak energetski sektor tako, da se podatki o dejavnosti pomnožijo z emisijskimi faktorji⁸ IPCC za energente⁹. Čeprav se to morda sliši zastrašujoče zapleteno, je v praksi razmeroma preprosto - glejte sliko 2.

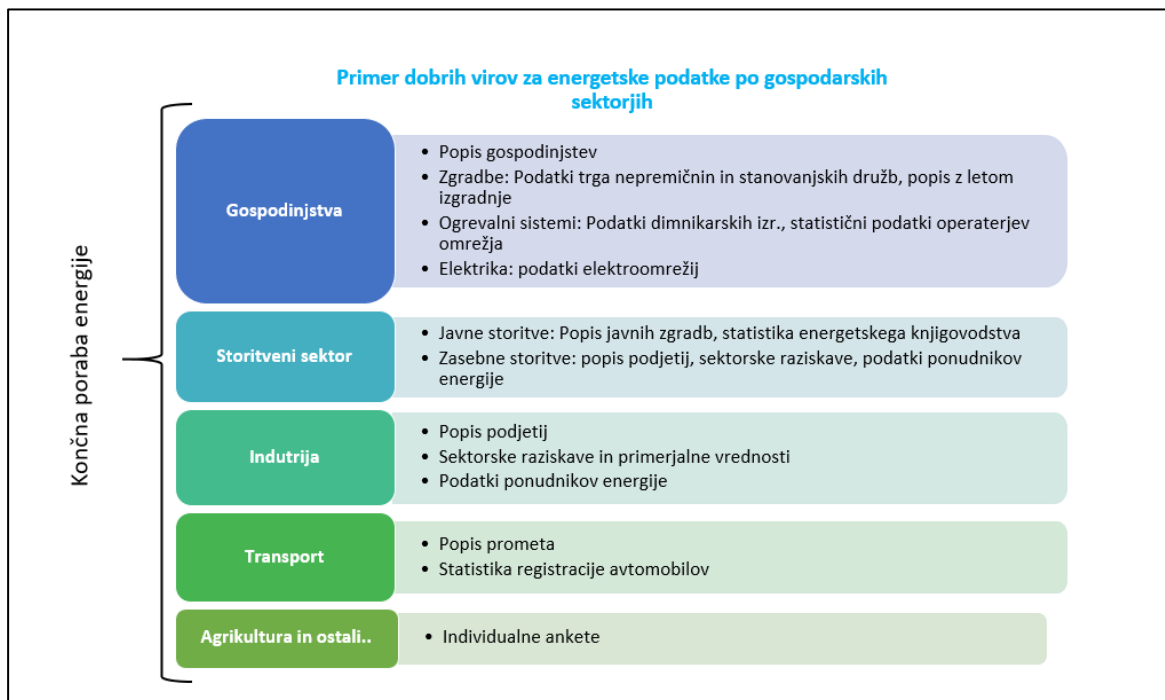
Slika 3: BEI (in MEI) - kvantitativni pristop

⁷ Razlika med BEI in MEI: [Covenant of Mayors for Climate & Energy Europe, Reporting Guidelines](#)

⁸ Emisijski faktor je koeficient, ki kvantificira emisije ali odvzeme toplogrednih plinov na enoto dejavnosti. Emisijski faktorji pogosto temeljijo na vzorcu merilnih podatkov, izračunanih v povprečju, da se razvije reprezentativna stopnja emisij za dano raven dejavnosti v danem nizu delovnih pogojev. Glej IPCC [glosar](#).

⁹ [Energenti](#) so električna energija in toplota ter trdna, tekoča in plinasta goriva.

Raba končne energije zajema vso energijo, dobavljeno končnim porabnikom za vse vrste rabe energije. Razčlenjeno je na sektorje dejavnosti končne porabe. Slika 3 prikazuje vire za vaše zbiranje podatkov.

Slika 3: Primeri dobrih virov podatkov o energiji po gospodarskih sektorjih

Lokalna proizvodnja energije (elektrika in toplota/hlad) ni vključena kot sektor dejavnosti BEI/MEI, vendar je njen vpliv vključen z izračunom lokalnih emisijskih faktorjev, ki se uporabijo za izračun posrednih emisij toplogrednih plinov in izhajajo iz porabe električne energije in toplote/hlada ter se poročajo v okviru makro sektorja oskrbe z energijo.

Osnovni pregled mora vključevati tudi oceno **tveganja in ranljivosti (RVA)**, ki določa naravo in obseg tveganj z analizo potencialnih nevarnosti in oceno ranljivosti, ki bi lahko predstavljala potencialno nevarnost ali škodo ljudem, premoženju, preživetju in okolju, na katerem so odvisni.

Analiza **SWOT** (prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti) je lahko zelo koristen instrument v procesu SECAP. Na podlagi ugotovitev v osnovnem pregledu se lahko uporabi za določanje prednosti in slabosti lokalne oblasti v smislu upravljanja z energijo in podnebjem ter priložnosti in nevarnosti, ki bi lahko vplivale na SECAP. Ta analiza lahko pomaga pri opredelitvi prednostnih nalog pri razvoju ukrepov akcijskega načrta SECAP-a.

3.1.4 Razpoložljivost in zbiranje podatkov

Zbrani podatki morajo opisovati **lokalno** porabo in posledično stanje vaše občine. Ni primerno preračunavati z znižanjem nacionalnih ali regionalnih podatkov na občinsko raven.

Podatki, ki jih je treba zbrati, bi morali zajemati podatke o električni energiji, plinu, daljinskem ogrevanju, kurilnem olju, bencinu, dizelskem gorivu, rastlinskem olju, bioplenu, biogorivu, sončni toploti, geotermalni energiji, drugih gorivih in energiji iz biomase. Osredotočiti se mora na naslednje sektorje:

- ✓ Oprema komunalnih stavb, objekti
- ✓ Terciarne (ne-občinske) stavbe, oprema/objekti
- ✓ Stanovanjske stavbe
- ✓ Industrija (ne ETS – tj. zunaj sistema EU za trgovanje z emisijami)¹⁰
- ✓ Občinski vozni park
- ✓ Javni prevoz
- ✓ Osebni prevoz
- ✓ Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo
- ✓ Nakup zelene električne energije
- ✓ Lokalna proizvodnja obnovljive energije
- ✓ Lokalna proizvodnja električne energije, hladu in toplote v kogeneracijskih napravah
- ✓ Odpadki in odpadne vode
- ✓ Faktorji emisij CO₂.

Podatke o **elektriki, plinu, daljinskem ogrevanju** (prevedeni energenti) in **drugih virih goriva** lahko pridobite pri ponudnikih energije. Zakonodaja EU ([Direktiva EU o energetske učinkovitosti](#)) ali/in nacionalna zakonodaja jih zavezuje k zagotavljanju podatkov o porabi energije v agregirani obliki, ki niso zaščiteni podatki z GDPR. Če ima občina več ponudnikov energije, morajo operaterji omrežja podati podatke o porabi energije v svoji pristojnosti, saj imajo vse povezane informacije o količini distribuirane energije na svojem območju. Drug način, da vaša občina pridobi podatke o porabi energije, je vključitev klavzul o dostavi podatkov v pogodbo med občino in ponudnikom energije ali prek pogodb o sodelovanju (npr. s podporo regionalne/lokalne energetske agencije ali druge institucije).

Pridobivanje podatkov od ponudnikov energije lahko zagotovi informacije o **porabi kurilnega olja, rastlinskega olja, bioplina, biogoriva, sončne toplote, geotermalne energije**. Nekatere občine razvijejo katastre z uporabo razpoložljivih tehničnih podatkov v občini za sisteme ogrevanja, kotlov in/ali soproizvodnje. Druga možnost je, da uporabimo občinski izračun porabe kurilnega olja na podlagi dimnikarskih podatkov (moč, starost in povprečne ure porabe) ali izvedemo [ankete](#) med prebivalci o porabi energije.

---

¹⁰Obrazloga [ne-ETS emisij](#)

Priporočljivo je, če je mogoče, zbrane podatke o porabi primerjati z drugimi viri, kot so razpoložljivi statistični podatki o porabi na občinski ravni (energenti in sektorji), povprečne ocene za različne tipologije stavb v mestu in raziskave med prebivalstva glede porabe energije v njihovih gospodinjstvih in prevoženih kilometrov v njihovih avtomobilih z njihovo porabo dizla ali bencina.

Zbiranje podatkov za **sektor prometa** je pogosto najzahtevnejše. Kar zadeva občinski vozni park, številne občine izračunavajo porabo goriva po stopnji točenja goriva iz računov/faktur. Za javni prevoz se prevozna podjetja zavedajo svoje porabe, vendar je težje izračunati to za uporabo znotraj občinskih meja (javni prevoz pogosto pokriva več občin). Najtežje je opazovati porabo v sektorju **zasebnega prevoza**. Tukaj je mogoče uporabiti pristop registriranih vozil. Številne občine so porabo mobilnosti izračunale tako, da so upoštevale število različnih vozil, registriranih v občini, specifično porabo teh vozil in oceno prevožene razdalje. Druge možnosti so lahko uporaba podatkov o prodaji goriva na občinskem ozemlju (predvsem to ne opisuje dobro lokalne situacije) ali razvoj modelov transportnih tokov z uporabo cestnih kamer.

Podatki o **lokalni proizvodnji energije in emisijskih faktorjih** se morajo nanašati na električno energijo ter proizvodnjo toplote in hlada iz vetrnih parkov, fotovoltaike, sončne toplote, soproizvodnje, hidroelektrarn in daljinskega ogrevanja. Kar zadeva proizvodnjo električne energije, imajo operaterji omrežij informacije o letni količini energije, proizvedene z različnimi tehnologijami. Proizvajalci toplote in hlada lahko zagotovijo ustrezne informacije. Poleg tega imajo občine informacije o količini in lokaciji energetskih sistemov, saj izdajajo potrebna dovoljenja za namestitvev (sončna toplota, soproizvodnja, geotermalna energija itd.).

3.2 Ocene tveganja in ranljivosti zaradi podnebnih sprememb

Ocena **tveganja in ranljivosti** (RVA) analizira morebitne nevarnosti in njihove vplive, ki izhajajo iz podnebnih motenj, ter ocenjuje obstoječe ranljivosti, ki bi lahko predstavljale potencialno grožnjo ali škodo ljudem, premoženju, preživetju in okolju, od katerega so odvisni. Tako RVA določa naravo in obseg tveganja.

RVA je sestavljen iz treh **glavnih korakov**:

1. korak: Občine ocenijo vpliv, ki ga ima vsaka vrsta podnebne nevarnosti na vrsto ranljivih/prizadetih sektorjev, kot so:

- Zdravje in življenje¹¹
- Infrastruktura (energetika, voda, promet, sociala)
- Grajeno okolje
- Gospodarstvo (turizem, kmetijstvo in gozdarstvo)
- Biotska raznovrstnost (obalna območja, zelene cone/gozdovi).

---

¹¹ Za RVA je vredno razmišljati zunaj okvirov. Na primer, požara, ki je uničil mesto Lahaina na Havajih avgusta 2023, je bilo nemogoče pogasiti, ker je onesposobil generatorje, ki so dovajali vodni tlak, stanje pa se je še poslabšalo zaradi taljenja vodovodnih cevi za gospodinjstvo iz plastike, ki je dodatno znižala tlak v sistemu. Nazadnje gasilci niso imeli vode, da bi pogasili ogenj.

2. korak: Izvedba analize ranljivosti s poudarkom na potencialnih učinkih in prizadetih skupinah. Analiza se izvaja po sektorjih in za vse podnebne nevarnosti.

3. korak: Izvedba analize ocene tveganja s poudarkom na prihodnjih tveganjih in stopnji vpliva. Analiza se izvaja po sektorjih in za vse podnebne nevarnosti.

Kar zadeva razpoložljivost podatkov, meteorološke podatke uporablja večina občin za modele vremenske napovedi. Pogosto so ti podatki brezplačno na voljo pri meteoroloških institucijah¹². Za analizo javnozdravstvenih podatkov občine uporabljajo bolnišnične podatke. Podatke o zavarovanju je mogoče uporabiti za merjenje škode, ki so jo povzročile prejšnje nesreče, povezane s podnebjem, čeprav nedavni požari in poplave kažejo, da takšne ocene škode morda ne kažejo na prihodnje izgube. Poleg tega je na voljo nekaj orodij, ki zagotavljajo uporabne podatke za oceno tveganja in ranljivosti, pri čemer se opirajo na opažene in predvidene podnebne spremembe ter njihove vplive po vsej EU.

- **Kazalniki Evropske agencije za okolje (EEA):** pokrivajo širok spekter vidikov, povezanih s podnebnimi spremembami in njihovimi vplivi v Evropi, in so na voljo na [spletni strani EEA](#). Zagotavljajo tudi informacije o trendu ali stanju raziskanega pojava. Kazalniki pokrivajo naslednje teme: kmetijstvo, onesnaženost zraka, biotska raznovrstnost – ekosistemi, prilagajanje podnebnim spremembam, blažitev podnebnih sprememb, energija, okolje in zdravje, industrija, raba zemljišč, učinkovitost virov in odpadki, tla, trajnost, promet ter voda in morje upravljanje.
- **Indikatorji Lancet Countdown** se osredotočajo na razmerje med podnebnimi spremembami in zdravjem ljudi in so na voljo na spletni strani [Evropskega observatorija za podnebje in zdravje](#). Sledeni kazalniki so povezani z naslednjimi področji: vpliv, izpostavljenost in ranljivost; prilagajanje, načrtovanje in odpornost; omilitveni ukrepi in zdravstvene so-koristi; ekonomija in finance; ter politiko in upravljanje.
- **Podnebni indeksi Copernicus** vizualizirajo izbrane podnebne spremenljivke in kazalnike vpliva iz [shrambe podnebnih podatkov](#) storitve Copernicus Climate Change Service (C3S). Ti podnebni indeksi so povezani s področji zdravja, kmetijstva, gozdarstva, energetike, turizma, vode in obale in do njih je mogoče interaktivno dostopati v [Evropskem raziskovalcu podnebnih podatkov](#).

3.3 Akcijski načrt

Ukrepi SECAP bi se morali nanašati na tri stebre Konvencije županov za podnebje in energijo (»[cilji do leta 2030](#)«), ki vključujejo **blažitev** (55-odstotni cilj zmanjšanja emisij do leta 2030), **prilagajanje** podnebnim spremembam ter **varno, trajnostno in cenovno dostopno energijo**.

Izvajanje akcijskega načrta zajema nekaj korakov, vključno s pridobivanjem zaveze organov odločanja, pridobitvijo uradne odobritve zainteresiranih strani, zagotavljanjem zadostnih finančnih sredstev in na koncu izvedbo. Končne rezultate treba sporočiti, spremljati in ovrednotiti.

---

¹² Na primer [Svetovna meteorološka organizacija](#)

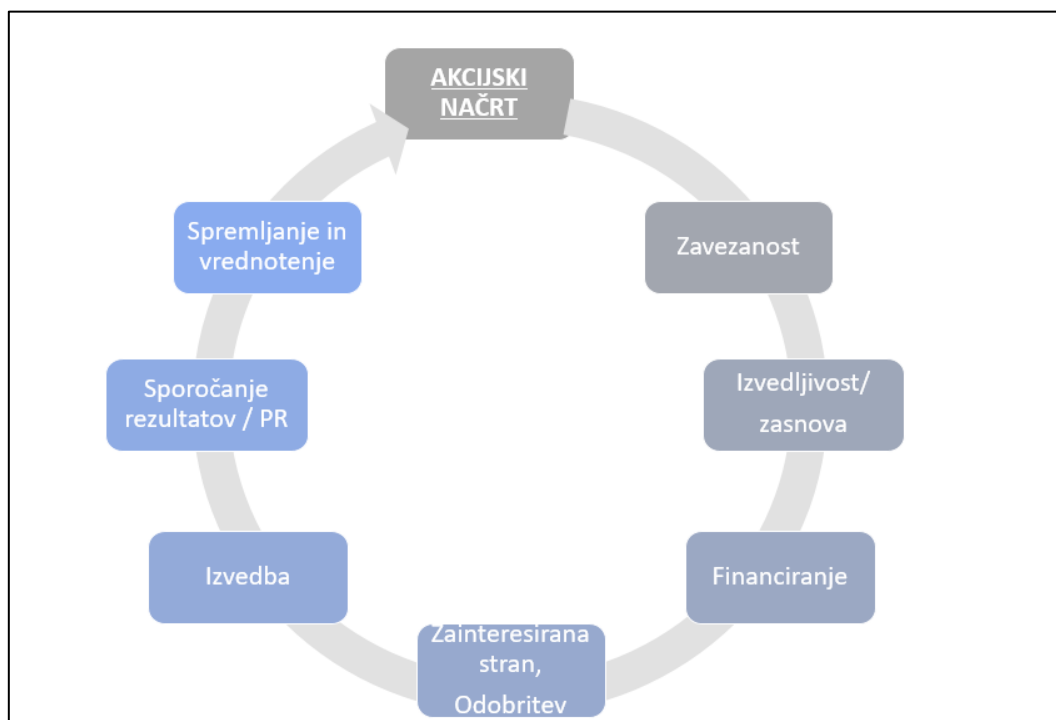
3.3.1 Načrtovanje izvedbe

Vstop v Konvencijo županov je že trdna **politična zaveza**. Drug pomemben korak pri razvoju SECAP je potrditev s strani lokalnega organa odločanja (tj. običajno občinskega sveta), ki **uradno odobri** SECAP in zagotovi potrebna finančna sredstva (glej sliko 4). Lokalne oblasti bi morale nadalje podpirati proces SECAP z dodelitvijo ustreznih človeških virov z dovolj časa, proračuna in jasnimi pooblastili ter bi morale biti vključene v postopek izdelave, tako da ga njihovi oddelki sprejmejo in podpirajo. Občinski uradniki bi morali biti ustrezno usposobljeni. Poročila o izvajanju je treba pripravljati in redno pregledovati. Vendar, da bi odpravili pomisleke glede tega, kaj **zaveza** pomeni. To ni pravno zavezujoč cilj Konvencije županov temveč izraz težnje, združene z odločenostjo, da se doseže cilj zmanjšanja emisij.

Lokalni finančni viri so vedno redki; zato je priporočljivo, da si prizadevamo raziskati dodatne vire financiranja. Nekateri možnosti za dodatno financiranje lahko vključujejo Evropski strukturni in investicijski sklad, nacionalne programe financiranja ali alternativne instrumente financiranja (na primer množično financiranje).

Izvedbena faza zahteva največ časa in truda ter znatna finančna sredstva. Bistvenega pomena je vključevanje zainteresiranih strani ter dobra notranja (tj. med oddelki lokalne skupnosti) in zunanja (tj. z državljanji in zainteresiranimi stranmi) komunikacija.

Izvedbeni načrt SECAP mora opredeliti prednostne sektorje za ukrepe (npr. občinske stavbe, oprema, objekti), ključne ukrepe (korak za korakom), odgovorne službe, osebe ali podjetja, časovne in finančne okvire. Nazadnje mora upoštevati, kakšen bo njegov rezultat, kot so pričakovani prihranki energije, pričakovana proizvodnja obnovljive energije, pričakovano zmanjšanje CO₂.

Slika 4: Koraki SECAP

Implementacija je splošen izraz in vključuje več glavnih komponent:

- Konkretni ukrepi in prednostna razvrstitev za njihovo izvedbo
- »SMART« cilji in ciljni indikatorji
- Pristojnosti in definicije delovnih skupin
- Določen časovni okvir za izvajanje in spremljanje
- Načrt zadostnih proračunskih rezerv in specifikacija virov financiranja
- Spremljanje in vrednotenje
- Iskanje dodatnih finančnih virov.

3.3.2 Nasveti za izvajanje

Upoštevati morate, da proces implementacije traja dolgo, pogosto bistveno dlje, kot je bilo sprva pričakovano, zahteva sodelovanje več zainteresiranih strani in odlično zunanjo/notranjo komunikacijo. SECAP nedvoumno potrebuje usposobljeno osebje za njegovo izvajanje. Njegovo izvajanje je treba redno spremljati. Pred uvedbo idej velikega obsega, lahko implementacija SECAP-a ponudi priložnosti za testiranje inovativnih idej v manjšem obsegu.

Nasveti za implementacijo SECAP-a

Pristop projektnega vodenja

- ✓ Uporabljajte sredstva projektnega vodenja, načrtujte, postavljajte roke/ mejnike, nadzorujte finance, izvajajte in analizo odstopanj in obvladovanje tveganj
- ✓ Razdelite projekt na različne dele in izberite osebe, ki bodo zanje odgovorne
- ✓ Načrtujte postopke in procese za izvajanje dela vsakega ukrepa in izberite sistem vodenja kakovosti, da zagotovite upoštevanje ciljev
- ✓ Uporabite instrumente upravljanja za spremljanje dejavnosti v akcijskem načrtu (npr. Sistem kazalnikov s kazalniki o odstotku proračunskih odstopanj in zmanjšanju emisij itd.)

Človeški viri in komunikacija

- ✓ Načrtujte vključitev deležnikov med izvajanjem SECAP-a (npr. redni sestanki za obveščanje ali izmenjavo idej)
- ✓ Redno obveščati občinski svet
- ✓ Načrtujte in izvajajte izobraževanja za osebe, ki sodelujejo pri izvedbi, kot tudi za interno ekipo
- ✓ Uporabite orodja, kot so pilotni/demonstracijski projekti, za testiranje nekaterih ukrepov pred obsežno izvedbo

4 Vzpostavitev organizacijskih struktur

Opredelitev jasnih organizacijskih vlog in odgovornosti v lokalnem organu je ključnega pomena za uspeh in trajnost vašega SECAP. Lokalna oblast je odgovorna, da se SECAP obravnava vertikalno (na različnih ravneh upravljanja) in horizontalno (v vseh oddelkih). Lokalna skupnost lahko vzpostavi nove strukture ali prilagodi že obstoječe.

So pa v tem pogledu precejšnje razlike med večjimi in manjšimi občinami. Vzpostavitev organizacijskih struktur za SECAP v manjših skupnostih ali mestih je lahko zahtevna, saj se pogosto soočajo s precejšnjimi izzivi zaradi omejenih kadrovskih virov, ki se ukvarjajo z različnimi vprašanji, vključno s trajnostjo in podnebnimi ukrepi.

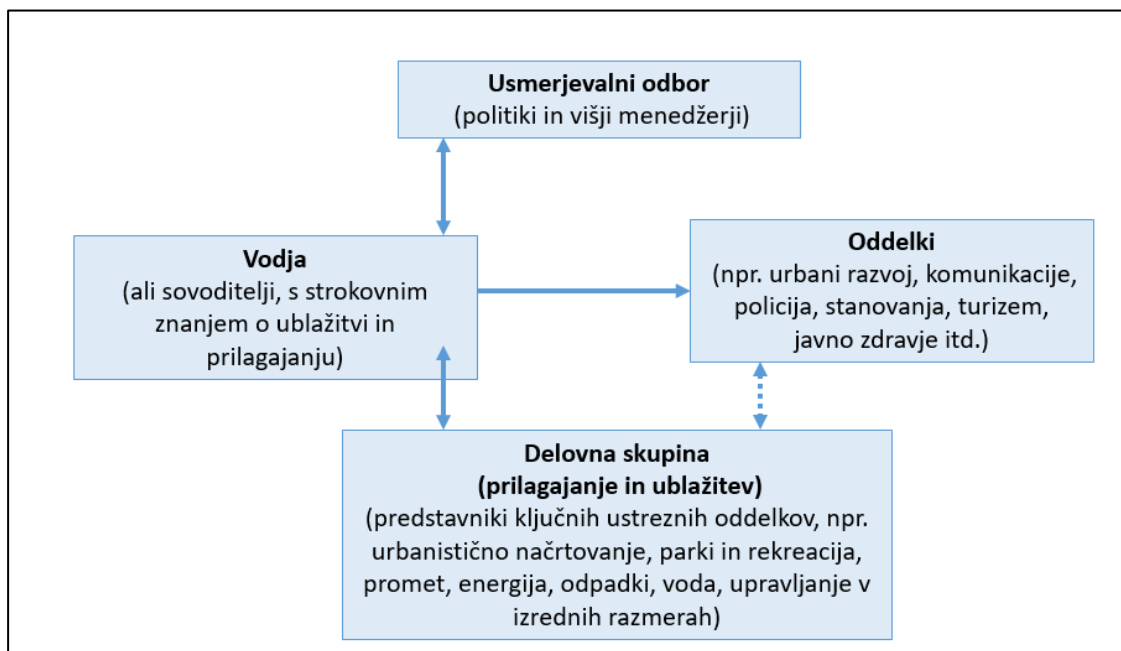
Da bi se spopadli s temi omejitvami in vseeno napredovali, je tu nekaj priporočil, ki naj jih predvsem manjše občine in skupnosti upoštevajo pri svojih organizacijskih strukturah:

1. **Določite prednost ključnim pobudam:** Osredotočite se na nekaj projektov z velikim vplivom, ki so v skladu z najbolj perečimi potrebami skupnosti in cilji trajnosti. Z osredotočanjem prizadevanj lahko povečate učinek omejenih virov osebja.
2. **Izkoristite prostovoljstvo:** vključite prostovoljce skupnosti, ki so navdušeni nad trajnostjo in podnebnimi ukrepi. Prostovoljci lahko zagotovijo dragoceno podporo pri nalogah, kot so organizacija dogodkov, ozaveščanje in zbiranje podatkov.
3. **Iščite zunanja partnerstva:** Sodelujte s sosednjimi skupnostmi, regionalnimi organizacijami in neprofitnimi organizacijami, ki so specializirane za trajnost. Ta partnerstva lahko zagotovijo dostop do dodatnega strokovnega znanja in virov.
4. **Združite majhne skupnosti** v en SECAP: Sodelovanje pri regionalnem SECAP-u je lahko zelo učinkovit pristop, zlasti kadar imajo posamezne skupnosti omejene vire ali zmogljivosti za razvoj in izvajanje lastnih načrtov.
5. **Izkoristite skupno strokovno znanje:** Vsaka skupnost lahko na mizo prinese edinstvene prednosti in strokovno znanje. Sodelovanje omogoča skupnostim, da izkoristijo širši nabor znanja in izkušenj ter spodbujajo inovacije in izmenjavo najboljših praks.
6. **Izboljšajte možnosti financiranja:** Regionalni SECAP-i so morda privlačnejši za financiranje in programe nepovratnih sredstev, saj pogosto izkazujejo pomembnejša in bolj usklajena prizadevanja. To lahko poveča verjetnost zagotovitve finančne podpore.
7. **Načrtujte celovito:** Regionalni SECAP-i lahko vodijo do bolj celovitega in integriranega načrtovanja. Posledica tega so lahko učinkovitejše rešitve, ki obravnavajo skupne izzive, kot so prometna infrastruktura, proizvodnja obnovljive energije ali ravnanje z odpadki.
8. **Izkoristite tehnično pomoč:** poiščite programe tehnične pomoči in svetovalce, ki lahko ponudijo specializirano znanje in smernice o trajnostnih projektih, da bi pomagali premostiti vrzel v strokovnem znanju. Včasih so za plačilo svetovanja na voljo tudi sredstva vaše vlade ali projektov, ki jih financira EU.
9. **Izkoristite pripravištv:** Razmislite o gostovanju pripravnikov ali partnerstvu z lokalnimi izobraževalnimi ustanovami. Pripravniki lahko pomagajo pri raziskavah, analizi podatkov in vodenju projektov ter nudijo dragoceno podporo po nižji ceni.
10. **Sodelujte v regionalnih mrežah:** pridružite se regionalnim ali državnim trajnostnim mrežam in združenjem – en primer za srednjo in vzhodno Evropo je [CEESU](#). Tovrstne organizacije pogosto ponujajo vire, dobre prakse in medsebojno podporo za pomoč manjšim skupnostim. Teritorialni koordinatorji Konvencije županov ali energetske agencije lahko nudijo pomoč lokalnim skupnostim z nezadostnimi veščinami za pripravo ali izvajanje lastnega SECAP-a. Lahko

zagotovijo strateško vodenje, finančno in tehnično podporo. Druga oblika podpore je lahko oddaja nekaterih specifičnih nalog podizvajalcem, npr. sestavljanje BEI ali RVA, ali dodelitev teh nalog pripravnikom.

Za večje občine z ustreznim osebjem in poleg upravne strukture, odgovorne za celotno upravljanje, bi morali razmisliti o konsolidaciji struktur, odgovornih za pripravo izhodiščnega popisa emisij (BEI), oceno tveganja in ranljivosti (RVA), načrtovanje in izvajanje strategij in ukrepov, kot tudi sodelovanje deležnikov in pobude upravljanja na več ravneh v eno delovno enoto. Razpoložljivost energetskega menedžerja in strokovnjaka za odpornost v upravni strukturi bi prav tako igrala ključno vlogo v procesu razvoja in izvajanja SECAP.

Ne glede na velikost mesta ali skupnosti pa bi morala upravna struktura zagotavljati izvajanje, spremljanje in posodabljanje SECAP z zagotavljanjem bodisi ustrezne razporeditve osebja in močnega notranjega usklajevanja ali javnih naročil zunanjih storitev. Obstoj jasne organizacijske strukture bo deloval v smeri izvajanja dolgoročne vizije ob uravnoteženju stroškov in koristi (glejte nasvete o tem na sliki 6). Vključiti mora zainteresirane strani in lokalno prebivalstvo, da bodo ukrepi SECAP sprejeti in bodo imeli dolgoročne učinke (za primer glejte sliko 5).

Slika 5: Možna organizacijska struktura v kadrovsko urejenih občinah¹³

Na začetku postopka izdelave SECAP je treba imenovati „koordinatorskega pogodbenca“ ali „vodjo SECAP-a“. V manjših skupnostih so to lahko vključeni ljudje zunaj upravne strukture, kot so predstavniki skupin lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij ali celo prostovoljci, ki so idealistični, a vendar dovolj izkušeni pri vodenju procesa izvajanja. Prepričajte se, da imajo polno podporo lokalnih političnih oblasti in ustreznih upravnih oddelkov ter potrebno časovno razpoložljivost in proračunska sredstva za izvajanje svojih nalog. Odgovorni bi morali biti za vzdrževanje komunikacije z ustreznimi oddelki

¹³ Vir: [C4S Team up for energy](#)

in bi morali imeti nekaj strokovnega znanja o podnebnih ukrepih, spretnosti moderiranja in komuniciranja ter razumeti povezave med disciplinami. Več ko ključnih občinskih akterjev sprejme vlogo v SECAP, močnejši je njihov občutek osebne odgovornosti za cilje akcijskega načrta. Za člane delovnih skupin bi lahko bila potrebna ustrezna izobrazba na različnih področjih (npr. tehnične kompetence, vodenje projektov, razvoj investicijskih projektov). Poleg tega lahko posebna komunikacijska kampanja pomaga doseči in prepričati občinske delavce v različnih oddelkih.

Usmerjevalni odbor mora vključevati predstavnike politično-upravnih organov, politične predstavnike (mestne ali občinske svetnike) ali druge ustrezne zainteresirane strani. Zagotavljati mora splošno koordinacijo SECAP-a in sprejemati strateške odločitve. Med njegovimi nalogami so poročanje o napredku izvajanja, spremljanje, ustanavljanje delovnih skupin in komunikacijske dejavnosti (npr. zunanje komuniciranje, kampanje za identiteto). Sestajati naj bi se redno (tj. 2-4 krat na leto).

Člani **delovnih skupin** bi morali biti deležniki in javni uslužbenci iz različnih oddelkov. Vključijo se lahko tudi politični predstavniki in svetovalci. Delovna skupina načrtuje in izvaja posebne ukrepe ter o napredku poroča nadzornemu odboru. Število sestankov je odvisno od potreb delovne skupine (3 sestanki na leto so lahko razumni).

Vodilna vprašanja pri vzpostavljanju organizacijske strukture SECAP v vaši lokalni skupnosti so predstavljena na sliki 6.

Slika 6: Nekaj vodilnih vprašanj za vzpostavitev organizacijskih struktur

5 Ovire, na katere lahko naletite, in kako jih premagati: izkušnje iz SECAP procesov v okviru CEESEU

Sedaj z vami delimo praktične izkušnje in lekcije, pridobljene med procesi razvoja SECAP-ov v okviru projekta in partnerstva CEESEU. Sem spadajo metodološke in organizacijske ugotovitve, izzivi pri zbiranju podatkov in spopadanje s proračunskimi omejitvami. Delno odražajo začetne težave, s katerimi so se srečevali projektni partnerji, in različne načine reševanja težav skozi projekt CEESEU¹⁴. Če želite izvedeti več o rezultatih CEESEU, si oglejte [vire](#), ki so v skupni rabi na spletni strani projekta.

5.1 Ovire

Metodologija:

- Če delate na pobudi za povezovanje in poskušate ugoditi potrebam tako manjših kot večjih občin z ustreznim upoštevanjem regionalnih kontekstov trajnostnih, energetskih in okoljskih politik, boste morda morali preoblikovati svojo metodologijo, da boste zagotovili skupno sprejemljiva predloga (RO).
- Razmislite o prednostih in slabostih odločitve za uporabo nacionalne metodologije (če obstaja) in ne tiste, ki jo predlaga Svet ministrov, saj lahko nacionalna metodologija omogoči hitrejši dostop do financiranja, ki ga zagotavljajo centralni organi (EE)¹⁵.
- Namesto preproste zamenjave ene metodologije z drugo razmislite, ali bi bile prekrivajoče se metode za načrtovanje podnebnih ukrepov morda primerne, pri čemer upoštevajte Konvencijo županov in morda vključite posebne vidike, ki jih določi združenje občin s skupnimi podnebnimi interesi (HU)¹⁶.

Organizacija in administracija:

- Ustvarjanje učinkovitih delovnih skupin za SECAP bo zahtevalo vključitev ključnega osebja v več oddelkih – javne službe, razvoj projektov, izredne razmere, okolje in energija – če naj bo zelo učinkovito. Te delovne skupine je mogoče vzpostaviti tako s spletnimi sredstvi kot tudi z osebnimi obiski regionalne agencije za energijo, prav tako pa lahko pridobijo podporo v zvezi z osnovnimi upravnimi nalogami, npr. izdajo sklepov Sveta, specifičnih za pristop k Svetu ministrov (RO).
- V manjših občinah pogosto primanjkuje strokovnega znanja, vendar to ne pomeni, da se lahko preprosto umaknete in naročite lokalni energetski agenciji, da opravi vse delo. Občine naj aktivno sodelujejo pri zbiranju podatkov, prispevajo k prepoznavanju energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije ter razmišljajo o širših vprašanih trajnostnega razvoja. Lokalne oblasti so navsezadnje subjekti, ki so v najboljšem

¹⁴ V oklepajih so dodana imena držav, v katerih je bila izpostavljena ovira.

¹⁵ Ta EE alternativni akcijski načrt za energijo in podnebje vsebuje smernice za razdelitev vložkov v osem skupin (zdravje, socialna blaginja in zmogljivost reševanja; raba in načrtovanje zemljišč; naravno okolje; gospodarstvo, vključno z zelenimi javnimi naročili in krožnim gospodarstvom; biogospodarstvo; skupnost, ozaveščenost, sodelovanje, infrastruktura in zgradbe, energija in zanesljivost oskrbe).

¹⁶ Nekatero občino na Madžarskem menijo, da je trenutna platforma CoM preveč zapletena in težka za uporabo za ne-angleško govoreče. Pogosto ga svetovalci uporabljajo za vnos podatkov namesto javnih skrbnikov, vendar se lahko kakovost izhodnih SECAP-ov močno razlikuje zaradi različnih zmogljivosti (nenadzorovanih) svetovalcev.

položaju za ustvarjanje sodelovanja z lokalnimi podjetji, nevladnimi organizacijami, državljanji in drugimi lokalnimi interesi med razvojnim procesom SECAP, hkrati pa zbirajo različne perspektive in ideje (HR). Izkušnje, ki jih pridobite s takšnimi prizadevanji, bodo koristne za prihodnje pobude in izboljšanje projektov, ki bodo prispevali k trajnostnemu razvoju vaše skupnosti. Skupen razvoj vašega SECAP-a vam bo omogočil boljši vpogled v trenutno situacijo v zvezi s porabo energije, najprimernejše ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti in kako najbolje spodbuditi optimalno uporabo rešitev obnovljivih virov energije v javnem in zasebnem sektorju.

➤ Če ste majhna občina, boste morda morali redno opravljati več nalog, vendar bi bilo v pripravah na celovit SECAP najbolje, če bi vam župan dodelil – vsaj začasno – izključno delo pri razvojnih nalogah SECAP-a, da vam omogoči da ostane vaša pozornost ostro osredotočena na podrobnosti in postopke ter se tako izognete nenamernim napakam (PL).

➤ V večjih občinah lahko organizacijska vprašanja ovirajo proces razvoja SECAP. Na primer, lahko naletite na odpor kolegov (ki je lahko politično motiviran) proti novim nalogam, ki zahtevajo njihovo pozornost med izvajanjem razvoja SECAP in kasneje implementacijo. Druga možnost je, da jedrnatost in natančno komunikacijo med oddelki ovira nejasno besedičenje drugih ali napačno dodeljene odgovornosti, ki presegajo njihove zmožnosti (HU). Da bi se temu izognili, lahko predano osebje premaga situacije, ki bi se sicer lahko razvile v neučinkovite komunikacijske kanale ali bistvene, a odsotne povratne zanke.

Zbiranje podatkov

➤ Zbiranje podatkov za SECAP je bil izziv za vse vključene v CEESEU in morda tudi za vas. Nova možnost uporabe podatkov EIE (glejte stran 5) vam lahko pomaga, če ima vaša občina vsaj 50 000 prebivalcev. Če jo potrebujete, prosite za pomoč regionalno agencijo za energijo ali nevladno organizacijo, ki se ukvarja s podnebnimi in energetskimi odzivi, da vam pomaga pri krmarjenju po različnih vladnih zbirkah podatkov (HU, HR).

➤ Glede na vašo lokacijo je vaša regionalna agencija za energijo morda že zbrala veliko podatkov, ki jih potrebujete, ali pa lahko doda vašo občino, da proizvede v njeni zbirki podatkov za pomoč pri vaših specifičnih zahtevah glede energetskih in podnebnih podatkov. Agencija je morda že zbrala pretekle vremenske podatke in podatke ponudnikov energetskih podatkov, da bi vam pomagala pri izračunu izhodiščnih evidenc emisij in pri oceni podnebnih tveganj in ranljivosti. in uporabljati programsko opremo GIS za ocene ranljivosti Urban Heat Island (RO).

Proračunske omejitve

➤ Skoraj ni treba poudarjati, da je razpoložljivost proračuna, ključno vprašanje. Občinski proračuni v regiji so pogosto nizki in ker izvajanje opredeljenih ukrepov iz SECAP-a pogosto zahteva znatna vlaganja, boste verjetno morali poiskati dodatne možnosti financiranja, morda predvsem nepovratna sredstva in subvencije EU. Če je vaše trenutno znanje o razpoložljivih finančnih virih slabo, boste morali vložiti več časa in truda, da poiščete ustrezne možnosti financiranja – ali pa se ponovno povezati z

regionalnimi energetske agencijami, ki so morda na tekočem pri ugotavljanju, kateri viri financiranja so primerni. Upoštevajte, da je postopek prijave pri različnih virih financiranja za akcije SECAP vedno zahteven, zlasti za majhne občine zaradi zapletenih postopkov prijave, strogih meril za upravičenost in močne konkurence. Ne zanašajte se na en sam vir, raje razporedite svoje prijave med čim več – vendar se prepričajte, da se vaše potrebe in prijave popolnoma ujemajo in ustrezajo merilom skladov; ne zapravljajte svojega časa ali časa pregledovalcev vaših vlog.

➤ V nekaterih državah šibko podnebno vodstvo na nacionalni ravni in/ali sredstva, ki jih razdelijo osrednji organi, ne podpirajo ustrezno lokalnega razvojnega načrtovanja in lahko predstavljajo težave pri razvoju SECAP-a. Morda boste naleteli tudi na oviro demokratičnega primanjkljaja, kjer ostaja vključenost državljanov v lokalno odločanje nizka, civilna družba pa šibka. Morali se boste obrniti na ljudi, ki vedo, kako pritegniti različne zainteresirane strani, da boste lahko kar najbolje izkoristili svoje priložnosti za razvoj financiranega SECAP-a. Spet bi vam morale lokalne/regionalne energetske agencije ali posebne nevladne organizacije ponuditi pomoč in navodila.

5.2 Izkušnje, ki so jih občine pridobile med postopkom SECAP

➤ Dojemanje občin glede procesa razvoja SECAP-a ima lahko pomembno vlogo. Nekateri vaši sodelavci se morda bojijo neznanega. Lahko bi jih na primer skrbelo, da je zaveza SECAP za doseganje cilja zmanjšanja emisij CO₂ za 55 % do leta 2030 preveč ambiciozna.

Pojasnite svojim kolegom, da bi lahko SECAP prinesel številne prihodnje koristi (možnosti financiranja, kazalnike spremljanja za izvajanje itd.), zlasti v primeru, da občinska politika že ustreza ciljem zmanjšanja emisij EU. Pomembno je poudariti (kot se pogosto zgodi pri načrtih), da se lahko predvideni časovni okvir za predlagane ukrepe spremeni zaradi različnih razlogov (zamuda pri financiranju, težave pri pridobivanju sredstev, težave z gradbenimi deli), a kar pa ne pomeni, da bodo SECAP cilji neizpolnjeni. Poleg tega cilj zmanjšanja emisij v SECAP-u **ni pravno zavezujoč** – to je in bo še naprej cilj, ki si ga občina prizadeva izpolniti v svoji zavezi do Konvencije županov.

➤ Če se združujete z drugimi sosednjimi občinami, imajo morda drugačna izhodišča glede na njihovo poznavanje SECAP in njihovih zahtev.

Razumna izhodiščna točka za premagovanje te težave je, da drugim občinam zagotovite povezave v razdelku 1.4 in nato sodelujete s svojimi vrstniki v njih, da izmenjate vpogled in izkušnje. Razpoložljiva spletna gradiva za usposabljanje (žal so na voljo samo v angleščini, vendar lahko spletni prevod pri tem pomaga) lahko izboljšajo razumevanje okvira SECAP s strani občin.

➤ Če ste »forerunner« v vašem okrožju (ali enakovrednem upravnem območju), vas lahko druge občine obrnejo, da se vključite v razvoj SECAP-a, saj lahko prepoznajo to temo kot zelo pomembno za svoja območja.

Potem boste v odličnem položaju, da postanete ambasador SECAP-ov in poudarjate, da je SECAP več kot le dokument in da bo njegov razvoj omogočil njihovim občinam, da se osredotočijo na posebne projekte na področjih energetske učinkovitosti in izrabe

obnovljivih virov energije. Njihovo zanimanje je že zdaj pomembno, saj bo verjetno sprožilo aktivno sodelovanje v procesih razvoja in izvajanja SECAP-a. Tako kot pri vsakem mentorstvu bo vaš prevzem te vodstvene vloge zelo verjetno pozitivna izkušnja in bo dodatno pripeljal do tega, da se bodo ti občinski predstavniki začeli zanimati za izmenjavo svojih izkušenj pri razvoju in izvajanju SECAP-a z drugimi v okrožju ter za poglabitev povezav z vašim lokalna vlada.

➤ V nekaterih državah SECAP-i morda še niso vključeni kot merilo za razpise, potrebne za dostop do nacionalnih razvojnih programov (tj. zagotavljanje operativnega financiranja). Nekateri občine, ki so že razvile svoje SECAP, vam lahko izrazijo svoje razočaranje, ker ne morejo neposredno pridobiti koristi od tega in ne zaznavajo praktične uporabnosti dela na dokumentu SECAP.

S to situacijo se ni lahko soočiti, vendar je pomembna. Najprej spomnite svoje sodelavce, da je EU kot celota zavezana k 55-odstotnemu zmanjšanju emisij do leta 2030 in da se lahko pogledi nacionalnih oblasti spremenijo. [Države članice EU bodo imele na primer od oktobra 2023 dve leti časa](#), da prenesejo večino različnih elementov nove, prenovljene [Direktive o energetske učinkovitosti \(EU\) 2023/1791](#) v nacionalno zakonodajo. V pomoč pri tem ima lahko promocija najboljših praks in študij primerov iz Srednje in Vzhodne Evrope nadaljnji pozitiven vpliv, kar je na voljo prek [Konvencije županov](#) in [CEESEN](#). Povečanje priljubljenosti SECAP-a z ukrepi za ozaveščanje med državljani, nosilci odločanja in zasebnim sektorjem lahko podpre sprejemanje in razumevanje koristi SECAP-a na nacionalni ravni.

Poleg tega lahko sodelovanje z drugimi občinami pri SECAP-u in njihovem funkcionalnem izvajanju pomaga pri izgradnji naslednjih atributov:

- ✓ okrepljene kompetence in zmogljivosti občinskega osebja za načrtovanje, izvajanje in spremljanje energetske in podnebne ukrepe;
- ✓ učinkovito upravljanje rabe energije v občinskih stavbah;
- ✓ novi pristopi k razvoju in izvajanju ukrepov, predvidenih v SECAP-u;
- ✓ dolgoročna politična zaveza ter ustrezni postopki in viri, ki podpirajo prizadevanja občin za podnebno nevtralnost;
- ✓ okrepljeno znotraj-sektorsko in medsektorsko sodelovanje (med ustreznimi občinskimi oddelki, z ustreznimi deležniki in drugimi lokalnimi oblastmi).

5.3 Poenostavljeni nasveti: sedem bistvenih priporočil

Če povzamemo ključne točke, ki jih morajo obravnavati vse občine, ne glede na velikost, pri delu v smeri bolj trajnostne in odporne prihodnosti – bodisi z uporabo okvira SECAP-a ali druge oblike podnebnega in energetskega akcijskega načrta – so naslednje:

1. **Strateško zagotovite, dodelite in uporabite financiranje:** poiščite in modro uporabite financiranje, raziščite nepovratna sredstva, partnerstva in proračunske prerazporeditve za podporo razvoju in izvajanju SECAP-a. Uravnotežite

konkurenčne prednostne naloge s skrbnim dodeljevanjem virov ob upoštevanju dolgoročnih koristi in sinergij z drugimi potrebami skupnosti.

2. Pridobite tehnično strokovno znanje: Razvijte strategijo za krepitev zmogljivosti lokalnega osebja in organizacij skupnosti za učinkovito podporo, načrtovanje, izvajanje in upravljanje projektov SECAP. Vlagajte v dejavnosti usposabljanja in krepitev zmogljivosti za razvoj lastnega strokovnega znanja ali partnerstva z zunanjimi organizacijami (tj. lokalnimi/regionalnimi energetske agencijami, nevladnimi organizacijami) za dostop do tehničnega znanja, ki je bistveno za uspeh SECAP-a. Dodeliti tehničnemu in administrativnemu osebju konkretne naloge za izvajanje SECAP-a.

3. Dajte prednost zbiranju podatkov: določite ključne vire podatkov, sodelujte z regionalnimi agencijami za izmenjavo podatkov in izkoristite tehnologijo za učinkovito zbiranje podatkov.

4. Dejavno in verodostojno vključite deležnike: spodbujajte sodelovanje z ozaveščanjem, javnimi srečanji in sodelovanjem, da zagotovite, da se slišijo različni glasovi, in ustvarite skupen občutek lastništva nad SECAP-om. Spodbujanje ozaveščenosti javnosti z izobraževalnimi kampanjami za obveščanje prebivalcev o prednostih pobud SECAP-a in spodbujanje trajnostnega vedenja.

5. Zavzemajte se za podporne politike: Sodelujte z drugimi občinami in/ali regionalnimi oblastmi, da se zavzimate za regulativne in politične spremembe, ki omogočajo in/ali podpirajo pobude SECAP, kot so posodobitve območij in spodbude za trajnost.

6. Izkoristite obstoječo tehnologijo in bodite na tekočem s tehnološkim napredkom: Raziščite stroškovno učinkovite in razširljive tehnološke rešitve, kot so energetske učinkovite naknadne vgradnje, ki se ujemajo z zmogljivostmi in infrastrukturo vaše skupnosti. Obrnite se na druga mesta/skupnosti v vaši državi in širše, da se učite iz najboljših praks in izmenjate izkušnje pri uporabi tehnologij za večjo energetske učinkovitost in uporabo obnovljivih virov energije. Naročite se na poštno sezname, ki vas obveščajo o novih tehnologijah, ki se razvijajo, kot je The Blueprint¹⁷.

7. Vzpostavite učinkovite sisteme spremljanja: Ustvarite učinkovite sisteme spremljanja in poročanja za spremljanje napredka pri doseganju SECAP ciljev ter dokazovanje preglednosti in odgovornosti deležnikom.

---

¹⁷ Prijavite se na dnevno glasilo na strani [Interesting Engineering](#).

6 Predlagani referenčni viri

Bertoldi P. (editor), Guidebook 'How to develop a Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP) – Part 1 - The SECAP process, step-by-step towards low carbon and climate resilient cities by 2030, EUR 29412 EN, **Publications Office of the European Union**, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-96847-1, doi:10.2760/223399, JRC112986
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC112986>

Bertoldi P. (editor), Guidebook 'How to develop a Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP) – Part 2 - Baseline Emission Inventory (BEI) and Risk and Vulnerability Assessment (RVA), EUR 29412 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-96929-4, doi:10.2760/118857, JRC112986
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a2ac8a5e-f134-11e8-9982-01aa75ed71a1/language-en>

C4S Team up for energy, Upgrading from SEAP to SECAP for integrated climate action, A quick access guide. <https://compete4secap.eu/resources/energy-management-systems/>

Euroverfice, Irradiare, Ekodoma, Guide for the elaboration of Sustainable Energy and Climate Action Plans, LIFE Adaptate project, Dec 2019.
<https://lifeadaptate.eu/wp-content/uploads/LIFE-Adaptate-SECAP-Guide-1.pdf>

Papadimitriou, E., Casabianca, E. and Cabeza Martínez, B., Energy poverty and gender in the EU: the missing debate, European Commission, 2023, JRC132612
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC132612>

7 Dodatek: Ozadje projekta CEESU

Srednje in vzhodnoevropska trajnostna energetska unija (CEESU, 2020–2023) je bila namenjena izgradnji zmogljivosti javnih upraviteljev v srednji in vzhodni Evropi za razvoj SECAP (trajnostni energetski in podnebni akcijski načrti), ki spodbujajo večjo energetske učinkovitost, trajnostno energijo, zmanjšanje emisij ogljika in izboljšana prilagodljivost podnebnim spremembam, kar pomaga regiji prispevati k izpolnjevanju podnebnih ciljev EU. Poleg tega je treba okrepiti omrežje za trajnostno energijo srednje in vzhodne Evrope CEESU, da bi podprli zeleni prehod v srednji in vzhodni Evropi (CEE) ter znotraj Evropske unije (EU) širše.

Občine srednje in vzhodne Evrope zaostajajo za svojimi zahodnoevropskimi sorodniki pri razvoju SECAP-ov¹⁸. Razlogi za to so številni razlogi, kot so pomanjkanje ozaveščenosti in zanimanja za postopek načrtovanja, pomanjkanje strokovnega znanja, zmogljivosti in dostopa do virov – zlasti v majhnih občinah – ter potreba po strategijah ozaveščanja ali spremembah postopkov s strani EU. Akterji na ravni, kot je Konvencija županov (CoM), ki bodo bolje obravnavali zadržanost, ki pogosto podpira podnebne ukrepe v CEE. Pri osredotočanju na te pomisleke se je projekt CEESU zavezal:

- Ustvariti gradiva za usposabljanje in usposobiti lokalne javne administratorje v srednji in vzhodni Evropi o razvoju in izvajanju SECAP, ob upoštevanju posebnega konteksta skupnosti CEE;
- Izboljšati sodelovanje med javnimi upravitelji v srednji in vzhodni Evropi ter z EU;
- Ponuditi smernice Konvenciji županov in drugim akterjem EU o tem, kako bolje doseči in služiti potrebam občin CEE pri razvoju in izvajanju SECAP.
- Kot rezultat izvedbe projekta CEESU se pričakuje več pomembnih dolgoročnih učinkov:
  - 650 GWh prihranka energije do konca projekta;
  - Izboljšana zmogljivost in spretnosti vsaj 645 javnih upraviteljev v občinah CEE;
  - boljša usklajenost nacionalnih in regionalnih razvojnih načrtov s SECAP v državah CEESU ter izboljšane nacionalne in regionalne politike trajnostne energije in energetske učinkovitosti;
  - najmanj 25 milijonov evrov naložb v trajnostno energijo in prilagajanje podnebnim spremembam;
  - Mreža za trajnostno energijo srednje in vzhodne Evrope <ceesen.org> bo dosegla vsaj 2500 predanih članov.

Alphabetised
list of partners
in CEESU

¹⁸ Glej na primer <https://www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2011/03/EV55-EasternEuropeenergychallengeMeetingitsEUclimatecommitments-DavidBuchan-2010.pdf>